

οὐράβροπος

Arturo Pérez-Reverte

DUMASŮV KLUB

A

R

G

O

RRGO

DUMASŮV KLUB
aneb Richelieuův stín

ARTURO PÉREZ-REVERTE

D

DUMASŮV KLUB

aneb Richelieuův stín

A

R

G

O

Přeložila Anežka Charvátová

Argo, 2016

© 1993, Arturo Pérez-Reverte

© 2015, Penguin Random House Grupo Editorial, S. A. V.

Travessera de Gràcia, 47-49, 08021 Barcelona

Illustrations © Francisco Solé, námět Arturo Pérez-Reverte

Translation © Anežka Charvátová, 2016

ISBN 978-80-257-1669-4 (váz.)

ISBN 978-80-257-1793-6 (e-kniha)

Cale, jež mě poslala na bojiště.

OBSAH

I. Anjouské víno	13
II. Ruka mrtvého	35
III. Muži taláru a muži meče	51
IV. Muž s jizvou	73
V. Remember	99
VI. O apokryfech a infiltracích	115
VII. Číslo jedna a číslo dvě	135
VIII. Postuma necat	169
IX. Knihkupec z rue Bonaparte	191
X. Číslo tři	209
XI. Nábřeží Seiny	237
XII. Buckingham a Mylady	263
XIII. Zápletka se zamotává	281
XIV. Sklepení v Meungu	299
XV. Corso a Richelieu	319
XVI. Jako v gotickém románu	341

Záblesk světla promítl na stěnu oběšencovu siluetu. Tělo nehybně viselo na lustru uprostřed salónu, kolem pobíhal fotograf, a jak cvakal fotoaparátem, tělo v jeho blescích vrhalo stín na obrazy, pak na skleníky s porcelánem, police s knihami a roztažené záclony na velkých oknech, za nimiž padal déšť.

Vyšetřující soudce byl mladý. Měl řídké, rozčuchané a ještě mokré vlasy, stejně jako byl mokrý jeho plášť, nechal si jej přehozený přes ramena, zatímco diktoval protokol zapisovateli, který seděl na pohovce a psal na kufříkovém psacím stroji položeném na židli. Jeho tukaní podbarvovalo monotónní hlas soudce a tiché komentáře policistů, přecházejících po místnosti.

„...V pyžamu a v županu. Smrt nastala udušením po zadrhnutí pásku od županu. Mrtvola má ruce vpředu spoutané kravatou. Na levé noze je navlečená trepka, druhá noha je bosá...“

Soudce se dotkl obuté nohy mrtvého a tělo se na konci napjatého hedvábného pásku, spojujícího krk s hákem lustru ve stropě, pomalu pootočilo. Opsalo oblouk zleva doprava a pak kratší oblouk opačným směrem, až se znovu dostalo do výchozí polohy jako magnetická střelka, vracející se po krátkém zaváhání k severu. Soudce ustoupil stranou a přitom se vyhnul uniformovanému policistovi, který pod mrtvolou hledal otisky prstů. Na zemi ležel rozbitý džbán a kniha, otevřená na stránce podtrhané červenou tužkou. Byl to starý výtisk Vikomta de Bragelonne, levné vydání v plátěné vazbě. Soudce nahlédl policistovi přes rameno na podtržený text:

„Proдали mě,“ zašeptal. „Vědí všechno!“

„Na konci se vždycky všechno ví,“ odpověděl Porthos, který nevěděl nic.“

Pokynul zapisovateli, aby si to poznamenal, přikázal zahrnout knihu do inventáře a přistoupil k vysokému muži, který kouřil u parapetu otevřeného okna.

„Co si o tom myslíte?“ zeptal se, když k němu došel.

Vysokému muži vykukoval z kapsy koženého saka policejní odznak. S odpovědí nespíchal, napřed dokouřil zbytek cigarety, kterou držel v prstech, a bez ohlednutí ji vyhodil oknem.

„Když je to bílé a je to v láhvi, nejspíš to bude mléko,“ odpověděl konečně tajnostkářsky, což u soudce vyvolalo úsměv; na rozdíl od policisty se díval na ulici, kde dál hustě přšelo. Na protější straně místnosti někdo otevřel dveře a jemu průvan vhnal do tváře kapky deště.

„Zavřete ty dveře,“ poručil bez otočení. Pak řekl policistovi: „Vraždy někdy bývají zakamuflované jako sebevraždy.“

„A naopak,“ upřesnil klidně druhý muž.

„Co soudíte o těch rukách a o kravatě?“

„Někdy se bojí, že si to na poslední chvíli rozmyslí... Jinak by je měl svázané za zády.“

„To by na věci nic neměnilo,“ nesouhlasil soudce. „Pásek je hladký a pevný. Jakmile ztratil oporu pod nohama, neměl šanci ani s volnýma rukama.“

„Možné je všechno. Po pitvě budeme chytřejší.“

Soudce se znovu zadíval na mrtvolu. Strážník snímající otisky prstů vstával s knihou v ruce.

„Zvláštní je ta podtrhaná stránka.“

Vysoký policista pokrčil rameny.

„Já moc nečtu,“ řekl. „Ale ten Porthos, ten patřil k těm, ne...? Jak tam byl Athos, Porthos, Aramis a d'Artagnan,“ počítal na prstech jedné ruky a na konci se zamysleně zarazil. „To se povedlo. Nikdy jsem nechápal, proč se to jmenuje Tři mušketýři, když byli ve skutečnosti čtyři.“

I. Anjouské víno

Čtenář musí být připraven i

na velmi ponuré výjevy.

(E. Sue, Tajnosti pařížské)

Jmenuji se Boris Balkan a přeložil jsem *Kartouzu parmskou*. Kromě toho píši kritiky a recenze, které vycházejí v přílohách a časopisech v půlce Evropy, pořádám kurzy o současných spisovatelích na letních školách a vyšlo mi několik knih o lidovém románu devatenáctého století. Obávám se, že to není nic světoborného, zvláště v těchto dobách, kdy se sebevraždy kamuflují jako vraždy, romány píše doktor Rogera Ackroyda a příliš mnoho lidí dychtí publikovat pár set stran o vzrušujících zážitcích, které zakoušejí při pohledu do zrcadla.

Vraťme se však k příběhu.

S Lucasem Corsou jsem se seznámil, když za mnou přišel s *Anjouským vínem* pod paží. Corso byl námezdný voják bibliofilie, lovec knih na cizí účet. K tomu patří dlouhé prsty a pohotový jazyk, dobré reflexy, trpělivost a velká dávka štěstí. Také zázračná paměť, schopná uchovat, ve kterém zaprášeném koutě jakého antikvariátu zrovna dřímá výtisk, za který někdo nabízí jmění. Jeho klientela byla vybraná a nepočtená: zhruba dvacet knihkupců z Milána, Paříže, Londýna, Barcelony či Lausanne, takových, kteří prodávají jen prostřednictvím katalogu, sázejí na jistotu a nikdy neoperují s více než stovkou titulů najednou; pro tyto aristokraty prvotisků představuje pergamen místo velínu či o tři centimetry širší okraj stránky tisíce dolarů. Tito Gutenbergovi šakalové, pirani antikvárních veletrhů, pijavice aukcí jsou za první vydání s to prodat i vlastní matku; klienty však přijímají v salónech s koženými pohovkami s výhledem na milánský Dóm či na Ženevské jezero a nikdy si nešpiní ruce ani svědomí. Na to mají chlapíky, jako je Corso.

Sundal si z ramene plátěnou tašku, položil ji na zem vedle svých nevyleštěných bot značky Oxford a zadíval se na zarámovaný portrét Rafaela Sabatiniho, který mám na psacím stole vedle plnicího pera, s nímž opravuji články a korektury. To se mi líbilo, poněvadž návštěvy

mu obvykle velkou pozornost nevěnují; považují ho za nějakého starého příbuzného. Číhal jsem na jeho reakci a všiml si jeho pousmání, když si sedal; spíš než úsměv to bylo takové mladistvé zakřivení králička na konci ulice, jaké na sebe v každém kresleném filmu okamžitě strhne bezpodmínečnou přízeň obecnstva. Časem jsem zjistil, že se umí také šklebit jako nelítostný vychrtlý vlk a že jeden či druhý výraz nasazuje podle okolností; to však bylo mnohem později. V té chvíli vypadal přesvědčivě, takže jsem se rozhodl odkrýt karty a risknout heslo:

„*Narodil se s darem smíchu,*“ ocitoval jsem a ukázal na portrét, „...*a s pocitem, že svět je šílený...*“

Viděl jsem, jak pomalu kývá hlavou táhlým souhlasným gestem, a pocítil jsem k němu spikleneckou sympatii, kterou si uchovávám navzdory všemu, co se stalo potom. Odkudsi z neviditelné krabičky vykouzlil cigaretu bez filtru, zmačkanou stejně jako jeho starý baloňák a manšestrové kalhoty. Žmoulal ji v prstech a pozoroval mě přes brýle s ocelovými obroučkami křivě posazenými na nose; lehce prošedivělé vlasy měl na čele rozčuchané. Druhou ruku měl zastrčenou v kapse, jako by v ní svíral ukrytou pistoli; jeho kapsy byly ohromné vaky vytahvané knihami, katalogy, papíry a – jak jsem se také dozvěděl později – placaticí naplněnou ginem Bols.

„...*A to bylo veškeré jeho jmění,*“ doplnil bez problémů citát, než se uvelebil v křesle a znovu se usmál. „I když, mám-li být upřímný, mně se víc líbí *Kapitán Blood*.“

Zvedl jsem plnicí pero do vzduchu a přísně mu zahrozil.

„To děláte špatně. *Scaramouche* je pro Sabatiniho totéž co *Tři mušketýři* pro Dumase,“ uctivě jsem pokynul směrem k portrétu. „Narodil se s darem smíchu... V celých dějinách dobrodružného románu na pokračování neexistují první dva řádky, které by s tímhle snesly srovnání.“

„Možná máte pravdu,“ uznal po chvíli zdánlivého přemýšlení a pak položil na stůl rukopis v deskách, v nichž byl každý list zvlášť zasunut do ochranné průsvitné folie. „Ta vaše zmínka o Dumasovi přišla jako na zavolanou.“

Postrčil desky ke mně a natočil je, abych si mohl přečíst jejich obsah. Všechny listy byly popsány francouzsky jen po jedné straně

a střídaly se v nich dva druhy papíru: jeden původně bílý, časem zažloutlý, druhý světle modrý s drobnými čtverečky, také už zašlý. Každé barvě papíru odpovídal jiný rukopis, ačkoli písmo na modrém papíře – psané černým inkoustem – figurovalo i na bílých listech v doplňujících poznámkách k původní verzi, vyvedené menším, špičatějším písmem. Celkem bylo listů patnáct, z toho jedenáct modrých.

„Zvláštní,“ zvedl jsem oči ke Corsovi; pozoroval mě klidným pohledem těkajícím z desek na mne a ze mne na desky. „Kde jste k tomu přišel?“

Podrbal se na obočí, zřejmě uvažoval, jak moc ho informace, kterou ode mne bude chtít, zavazuje odpovídat na takové podrobnosti. Výsledkem bylo třetí zakřenění, tentokrát ve stylu nevinného králíka. Corso byl profesionál.

„Ále, tak. Od klienta jednoho mého klienta.“

„Chápu.“

Na chvíli se obezřetně odmlčel. Ta obezřetnost znamenala kromě opatrnosti a rezervovanosti také prohnatost. To jsme věděli oba.

„Samozřejmě,“ dodal, „pokud byste na tom trval, řeknu vám i jména.“

Odpověděl jsem, že to není nutné, a to ho zřejmě uklidnilo. Posunul si prstem brýle a pak mě požádal, abych mu řekl, co si myslím o papírech, které jsem držel v ruce. Neodpověděl jsem hned a listoval jsem rukopisem, až jsem našel první stránku. V záhlaví stálo velkými tiskacími písmeny silnější čarou: **LE VIN D'ANJOU**.

Přečetl jsem nahlas první řádky:

Après de nouvelles presque désespérées du roi, le bruit de sa convalescence commençait à se répandre dans le camp...

Nemohl jsem se ubránit úsměvu. Corso kývl a posunkem mě vyzval k vynesení rozsudku.

„Mimo veškerou pochybnost,“ řekl jsem, „je to od Alexandra Dumase staršího. *Anjouské víno*, jestli si dobře vzpomínám, kapitola čtyřicátá a nějaké drobné ze *Tří mušketýrů*.“

„Čtyřicátá druhá,“ potvrdil Corso. „Kapitola čtyřicátá druhá.“

„To máte originál? Autentický Dumasův rukopis?“

„Kvůli tomu jsem tady. To mi máte říct vy.“

Trochu jsem pokrčil rameny, abych se vyhnul přehnané zodpovědnosti.

„Proč já?“

Byla to hloupá otázka, jakými se obvykle jen získává čas. Corsovi to muselo připadat jako falešná skromnost, protože potlačil netrpělivou grimasu.

„Vy jste odborník,“ odpověděl trochu suše. „Jste nejvlivnější literární kritik v téhle zemi a ještě k tomu víte všechno o lidovém románu devatenáctého století.“

„Zapomínáte na Stendhala.“

„Nezapomínám. Četl jsem váš překlad *Kartouzy parmské*.“

„Neříkejte. Lichotíte mi.“

„To si nemyslete. Mně se víc líbí překlad Consuely Bergesové.“

Oba jsme se usmáli. Stále ještě mi byl sympatický a začínal jsem vidět do jeho stylu.

„Znáte moje knížky?“ nadhodil jsem.

„Některé. Například *Lupina*, *Rafflese*, *Rocambola*, *Holmese*. Nebo studie o Valle-Inclánovi, Barojovi a Galdósovi. Také tuhle: *Dumas, stopa velíkána*. A váš esej o *Hraběti Monte Cristo*.“

„To jste všechny tyhle tituly přečetl?“

„Ne. Že pracuju s knihami, ještě neznamená, že je musím i číst.“

Lhal. Nebo alespoň přeháněl záporné stránky. Ten člověk patřil do kategorie svědomitých; než se za mnou vydal, prošel si všechno, co o mně mohl sehnat. Patřil k vášnivým čtenářům, jací hltají potištěný papír od dětských střevíčků; tedy pokud Corso vůbec někdy nosil střevíčky, což je málo pravděpodobné.

„Chápu,“ odpověděl jsem, abych něco řekl.

Na okamžik sraštil obočí, zkoumal, zda na něco nezapomněl, a pak si sundal brýle, dýchl na skla a začal je čistit strašně zmačkaným kapesníkem, který vytáhl z bezedných kapes svého baloňáku.

Za falešným zdáním křehkosti, jež mu dodával ten příliš velký plášť, byl Corso se svými hlodavčími řezáky a klidným výrazem pevný jako tvrdá cihla. Jeho ostré, přesně řezané rysy samá hrana rámovaly pozorné oči, vždy pohotové nasadit naivní výraz, nebezpečný každému, kdo by se jím nechal svést. Někdy, zejména v klidu, vypadal neobratněji a pomaleji, než jaký byl ve skutečnosti. Patřil k tomu druhu bezbranných chlapíků, jakým muži nabízejí cigarety, číšníci zadarmo skleničku a kteří v ženách vyvolávají nutkání okamžitě se jich ujmout. Než si člověk uvědomil, o co vlastně jde, bylo pozdě na házení ručníku do ringu. V tu dobu už cválal kdesi v dáli a vyřezával do dýky další vrub.

„Vratme se k Dumasovi,“ navrhl a ukázal brýlemi na rukopis. „Kdo je schopen napsat o něm pět set stránek, tomu by měly připadat jeho originály povědomé... Nemyslíte?“

Položil jsem ruku na listy v průsvitných obalech s nábožným výrazem kněze dotýkajícího se mešních ornátů.

„Obávám se, že vás zklamu, ale necítím nic.“

Oba jsme se dali do smíchu. Corso se smál zvláštním způsobem, cedil smích mezi zuby jako člověk, který si není jist, zda se jeho společník bude smát stejným věcem. Byl to potměšilý, odtazitý, lehce přidržený smích; takový, jaký zůstává ještě dlouho viset ve vzduchu, než vyvane. Dokonce i poté, co už je jeho majitel dávno pryč.

„Vezměme to po pořádku,“ rozhodl jsem. „Je ten rukopis váš?“

„Už jsem vám řekl, že ne. Právě ho získal jeden můj klient a tomu je divné, že nikdo dosud neslyšel, že by existoval originál celé jedné kapitoly *Tří mušketýrů*... Přeje si řádné ověření pravosti a já na tom teď pracuju.“

„Udivuje mě, že právě vy se zabýváte takovými malichernostmi,“ ano, i já už jsem o Corsovi leccos slyšel. „Koneckonců Dumas dnes...“

Nechal jsem to ve vzduchu s patřičným spiklenecky zahořklým úsměvem; Corso však mou výzvu nepřijal a držel se zpátky:

„Ten klient je můj přítel,“ zdůraznil neutrálním tónem. „Jde o přátelskou službu.“

„Chápu, ale nevím, čím vám já mohu prospět. Viděl jsem pár originálů, to ano, a tenhle by mohl být pravý; ale vydat o tom osvědčení, to je jiná. Na to potřebujete dobrého grafologa... Známa jednoho vynikajícího, žije v Paříži, jmenuje se Achille Replinger. Má kousek od Saint-Germain-des-Prés knihkupectví specializované na autografy a historické dokumenty... Je odborníkem na francouzské autory 19. století, a navíc je to okouzlující člověk a můj dobrý přítel,“ ukázal jsem na jeden z rámečků visících na zdi. „Tenhle Balzacův dopis mi před lety prodal právě on. Pěkně draho, samozřejmě.“

Vyndal jsem notýsek, abych Corsovi opsal adresu, a přidal jsem mu navštívenku. Schoval si ji do ošoupané prkenice plné poznámek a papírů a pak z baloňáku vytáhl blok a tužku s gumou na konci. Guma byla okousaná jako od školáka.

„Mohu vám položit pár otázek?“

„Samozřejmě, prosím.“

„Věděl jste o existenci originálu celé jedné kapitoly *Tří mušketýrů*?“

Než jsem odpověděl, zavrtěl jsem hlavou a zašrouboval svého montblanca.

„Ne. Dílo vycházelo na pokračování v *Le Siècle* mezi březnem a červencem roku 1844... Jakmile sazeč vysázal text, šel rukopis do koše. Nicméně pár zlomků se zachovalo; ty jsou k nahlédnutí v dodatcích ke Garnierovu vydání z roku 1968.“

„Čtyři měsíce není moc,“ okusoval Corso zamyšleně konec tužky. „Dumas psal rychle.“

„V té době tak psali všichni. Stendhal napsal *Kartouzu* za sedm týdnů. Dumas měl v každém případě spolupracovníky, *černochoy*, jak se jim říkalo v žargonu lidí od řemesla. Ten na *Mušketýry* se jmenoval Auguste Maquet... Pracovali společně na pokračování *Po dvacetiletích* i na *Vikontovi de Bragelonne*, který cyklus uzavírá. Také na *Hraběti Monte Cristo* a ještě na některých dalších románech... Tyhle jste asi přece jen četl, předpokládám.“

„Jasně. Jako všichni.“

„Jako kdysi všichni, chtěl jste říct,“ listoval jsem uctivě rukopisem. „Dávno minuly doby, kdy Dumasův podpis zvyšoval náklad a přinášel